هوش تجاری

محمدعلی شفیعا

استاد دانشگاه علم وصنعت ایران

omidshafia@gmail.com-09121327677

www.iust.ac.ir

Shafia.ir

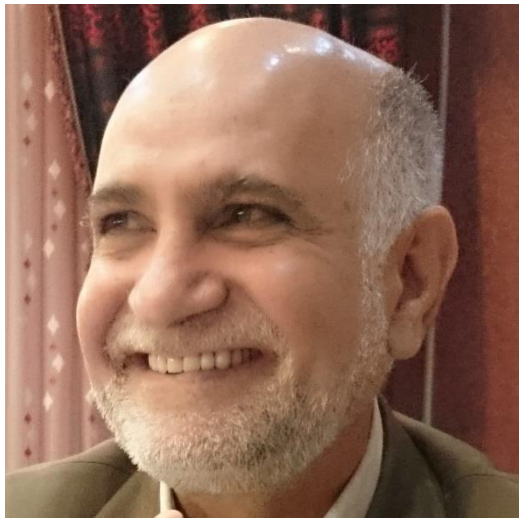

شفاعت

بارزترین مصداق عهد و پیمان، ولایت امیرالمومنین علی(ع) و پیشوایان بعد از اوست.
همچنین شهادت به توحید،

به یکتایی خداوند،

شهادت به رسالت حضرت محمد(ص).

شهادت به حق بودن تمام آنچه ره آورد وحی است مانند:

قرآن، عترت، معاد، بهشت و جهنم، حساب و کتاب، میزان درستکاری، شادکردن دل مومن و برپا داری نماز با مقدمات و شرایط صحیح و کامل.

روند تغییر در ارزش ها

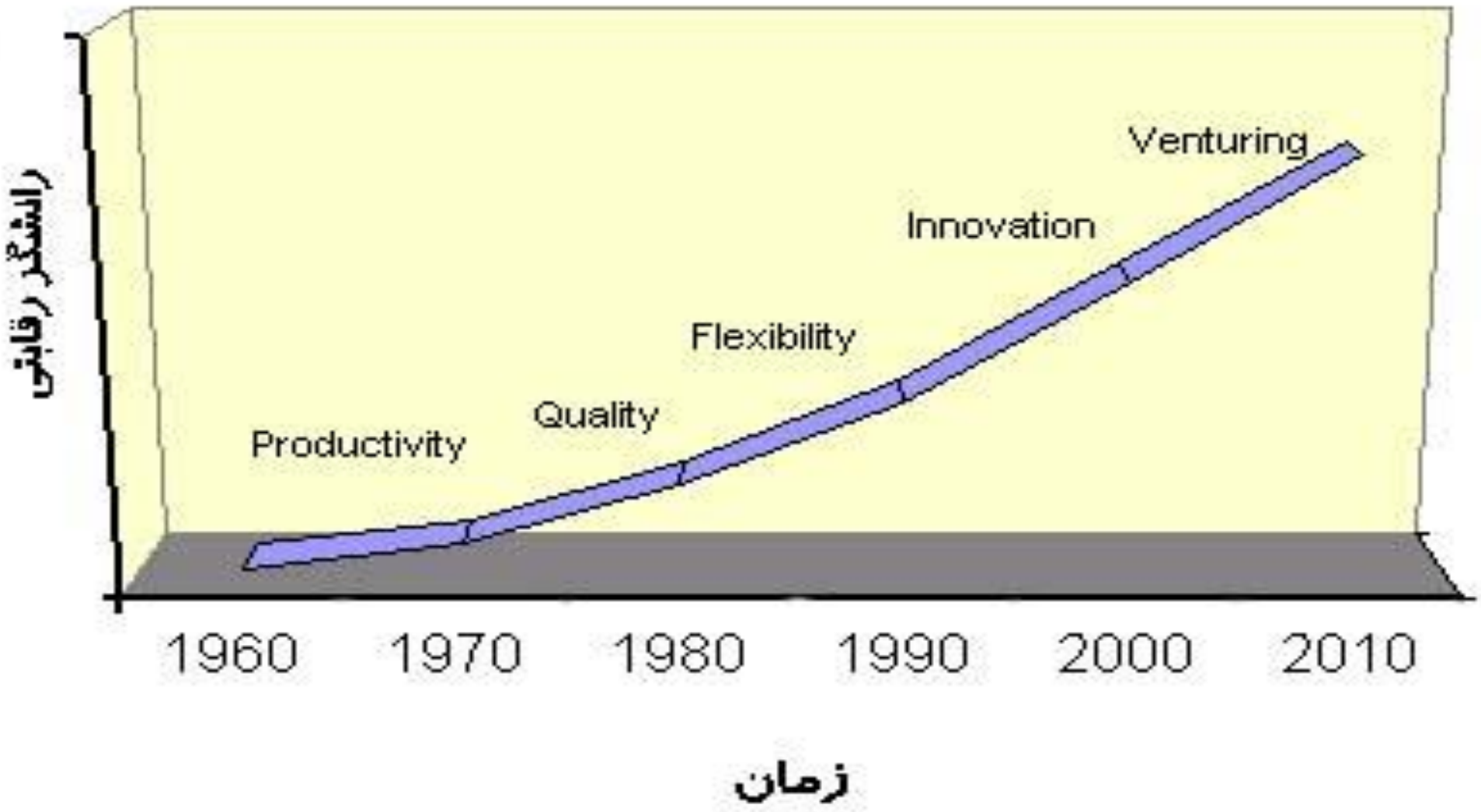

هنگام وقوع زلزله و بعد از آن چه باید کرد؟

اگر داخل خانه هستید، همانجا بمانید. به یک جای امن در داخل خانه بروید و از پنجره‌ها و شیشه‌ها دور بمانید. به هیچ عنوان از آسانسور یا بالابر استفاده نکنید.

روی زمین بنشینید و پناهگاهی مثل یک میز پیدا کنید و تا پایان زلزله محکم آن را نگه دارید.

اگر در رختخواب هستید، همانجا بمانید و سر و گردن خود را با بالشت محافظت کنید.

اگر بیرون هستید، از ساختمان‌ها، درختان و کابل‌های برق دور بمانید و روی زمین بنشینید.

اگر داخل خودرو هستید، سریع کنار بزنید. از معابر روگذر، پل‌ها و چراغ های خیابان دور بمانید.

اگر زیر آوار گیر افتاده‌اید، دهان خود را با یک پارچه بپوشانید و با تولید صدا از طریق ضربه وارد کردن دیگران را با خبر کنید.

لوله‌های آب و گاز و خطوط برق را چک کنید. اگر آسیب دیده‌اند، به سرعت آنها را قطع نمایید. اگر در محل بوی گاز پیچیده است، درها و پنجره‌ها را باز کنید، آنجا را به سرعت ترک نمایید و به آتش‌نشانی خبر بدهید.

رادیو را روشن کنید. به جز مواقع ضروری از تلفن استفاده نکنید.

از ساختمان‌های آسیب‌دیده فاصله بگیرید. و مراقب آوار و شیشه‌های شکسته باشید. برای جلوگیری از بریدگی پا، کفش محکم یا چکمه بپوشید.

مسیر تحولات آتی جهان

طبق پیش‌بینی‌های صورت گرفته، جهان طی سه دهه آینده، شاهد انقلابی بزرگ در اقتصاد خواهد بود.

به این ترتیب ثقل اقتصاد جهانی که در قرن های اخیر در آمریکای شمالی و اروپا بود به خاورمیانه و آسیا و کشورهای آمریکای لاتین منتقل خواهد شد.

شکی نیست که این انقلاب فقط محدود به اقتصاد نخواهد بود بلکه شامل امور سیاسی، نظامی، اجتماعی، زیست محیطی، علمی، فرهنگی، تمدنی، فناورانه، انسانی و موارد دیگر نیز خواهد شد.

چالش های روی در روی کشورهای آسیایی:

۱. افزایش سن جمعیت
۲. روند کند بهره‌وری

افزایش سن جمعیت

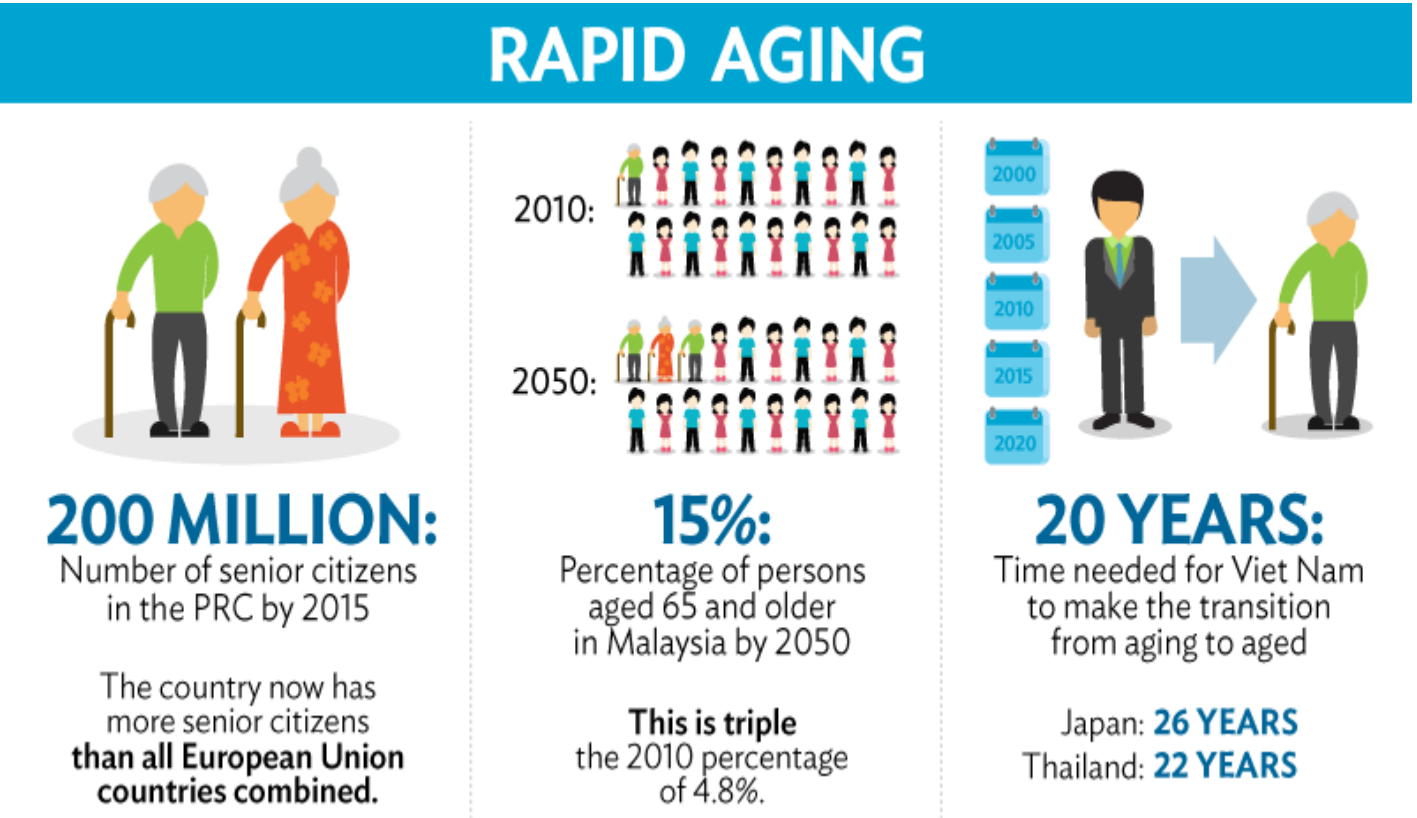

طبق گزارش صندوق بین‌المللی پول، در مقایسه با شرایط مشابه در اروپا و امریکا، در روندی سریع اکثریت جمعیت کشورهای آسیایی را افراد مسن تشکیل خواهند داد و با افزایش سن جمعیت، نیروی کار کاهش می‌یابد و این دو مساله در کنار یکدیگر به مرور زمان به معنای افزایش هزینه‌های دولت‌ها در خدمات درمانی و حقوق بازنشستگی خواهد بود. این مساله به بودجه دولت فشار می‌آورد و می‌تواند به معنای کاهش رشد اقتصادی باشد.

کاهش بهره‌وری

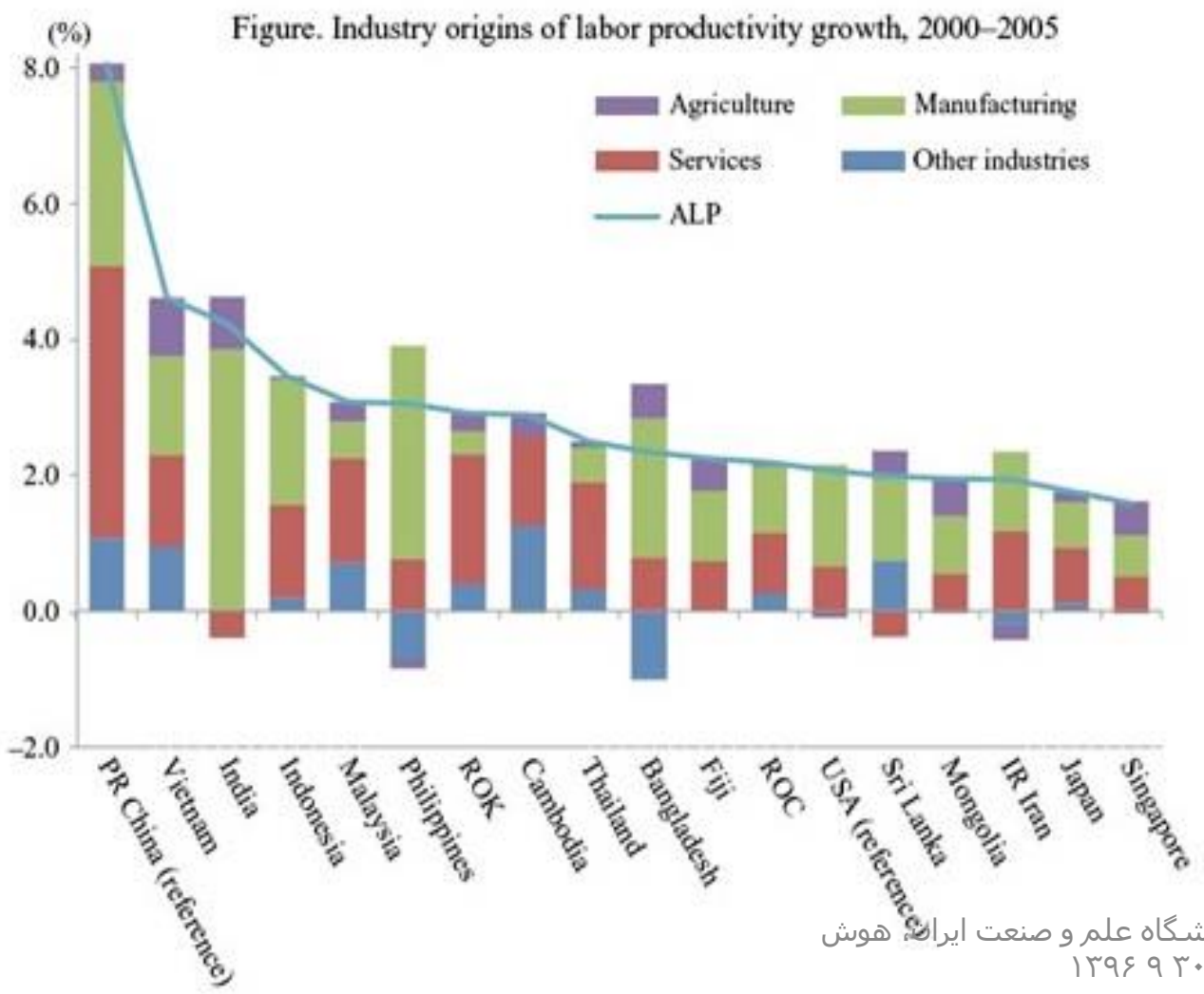

منطقه آسیا و اقیانوسیه هنوز نتوانسته است خود را با سطح بهره‌وری بالای کشورهای پیشرو در فناوری جهانی تطبیق دهد. کاهش تجارت و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی نیز با توجه به نقش حیاتی که در انتقال فناوری و ارتقای سطح رقابت داخلی دارند، برای اقتصادهای آسیا مضر خواهند بود.

ثمرپیچیدگی تلاشها

مزیت رقابتی درگذرزمان تغییر کرده

راهبری،تعمیر، تغییر ، تقلید، ابداع

۱۹۳۰	میلادی	زمین
۱۹۴۰		نیروی کار
۱۹۵۰		سرمایه
۱۹۶۰		تولید
۱۹۷۰		کیفیت
۱۹۷۵		خدمات
۱۹۸۵		اطلاعات
۱۹۹۰		آگاهی ودانایی

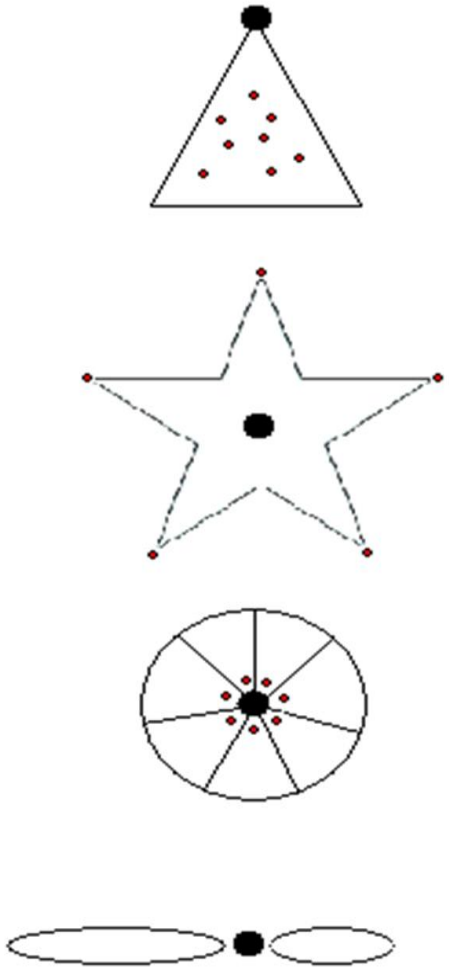

رقابت پذیر شدن اقتصاد کشور

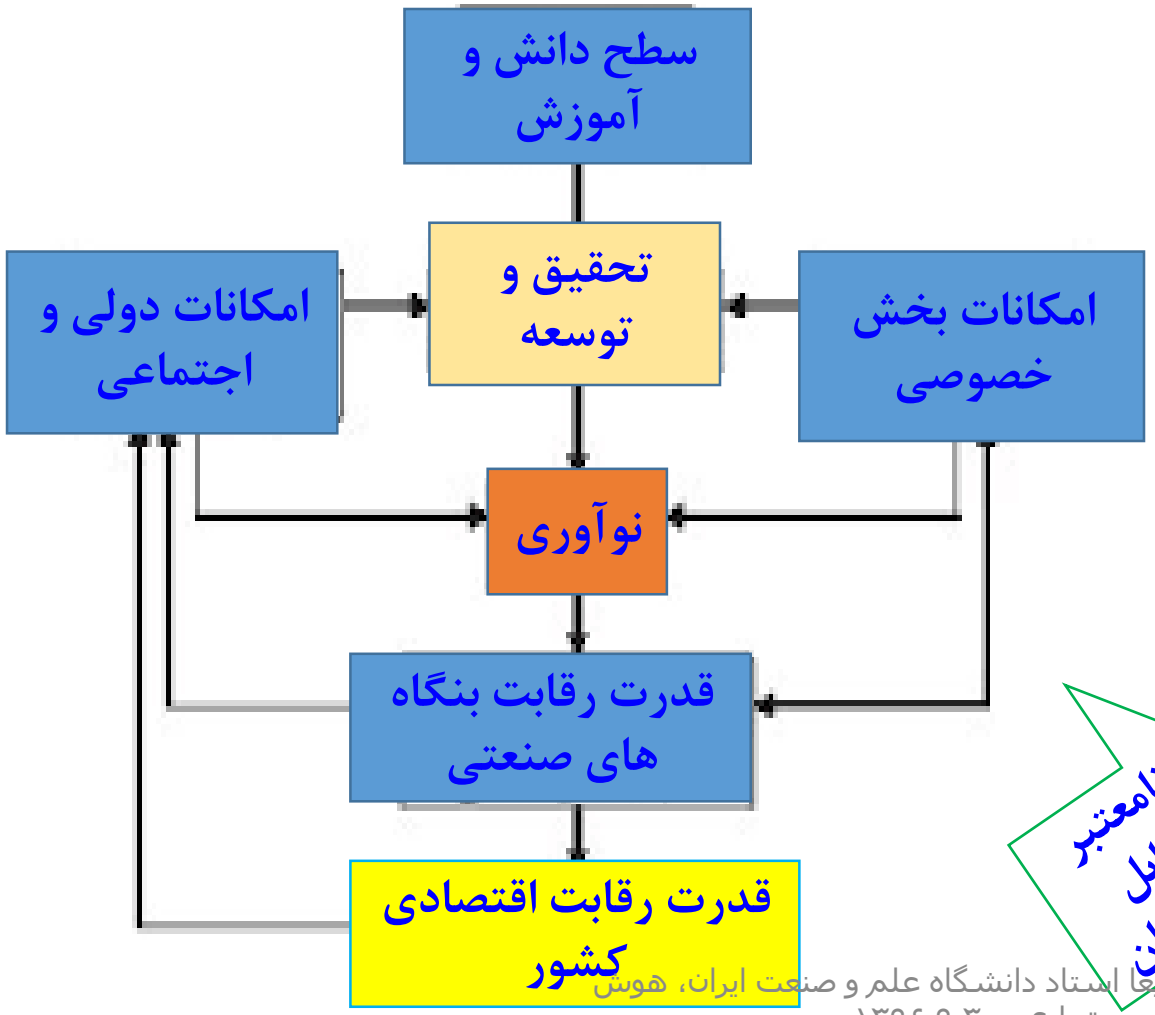

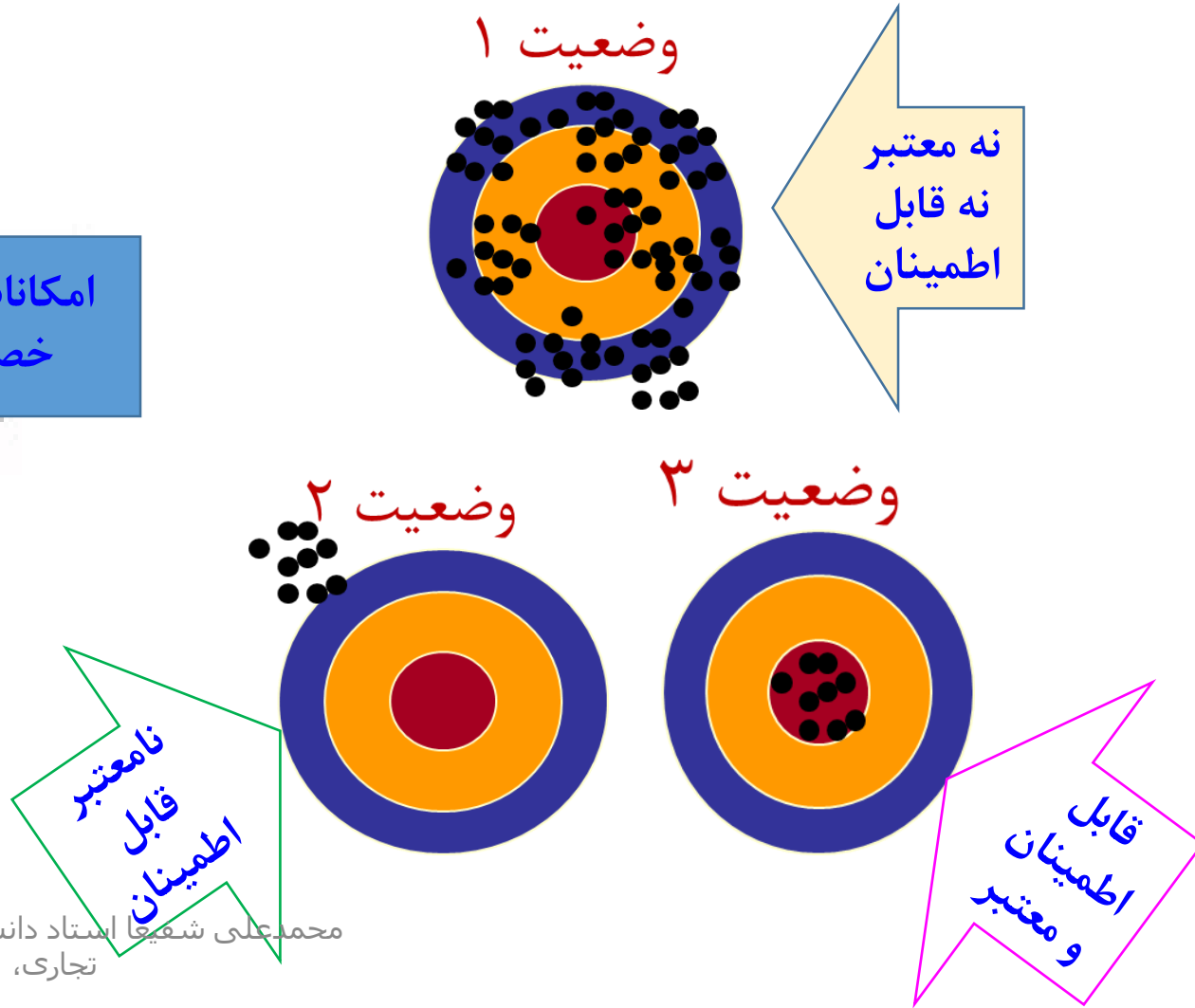

هوش تجاری یا هوشمندی کسب و کار(BI)

در سال‌های اخیر با پیشرفت‌های روزافزون فناوری و تولید داده‌های انبوه، مفهوم BI در دنیا پیشرفت زیادی داشته است. کشورهای در حال توسعه‌ی خاورمیانه نیز چند پله عقب‌تر از کشورهای پیشرفته در حال بهره بردن از این دانش جدید هستند.

کشورهای هند و ژاپن جزو پیشروهای این حوزه هستند.

هوش تجاری که **Business Intelligence** خوانده می‌شود، به فرآیند تبدیل داده‌های خام به اطلاعات تجاری و مدیریتی گفته می‌شود که به مدیران سازمان کمک می‌کند تا تصمیمات خود را سریع‌تر و بهتر اتخاذ کنند و بر اساس اطلاعات صحیح، عملکرد درست و سنجیده‌ای از خود نشان دهند.

به کمک سامانه هوش تجاری می‌توان کاوش و تحلیل اطلاعات را ساده نمود.

چرا هوش تجاری به خدمت گرفته شود

امروزه با اطمینان کامل می‌توان ادعا کرد که استفاده از سامانه هوش تجاری می‌تواند قدرت رقابت‌پذیری یک سازمان را افزایش دهد و از دیگر سازمان‌ها متمایز نماید.

این راه‌حل این امکان را به سازمان‌ها می‌دهد تا با به‌کارگیری اطلاعات موجود از مزایای رقابتی و پیشرو بودن بهره‌برداری نمایند. این راه امکان درک بهتر تقاضاها و نیازمندی‌های مشتریان و مدیریت ارتباط با آنان را میسر می‌سازد. این راه‌حل این امکان را به سازمان‌ها می‌دهد تا بتواند تغییرات مثبت یا منفی را حس کنند.

در حال حاضر سازمان‌های پیشتاز در جهان صحبت از ***ERP*** ، ***CRM*** و ... نمی‌کنند بلکه رویکرد آن‌ها به سمت ***BI*** رفته است. سازمان‌ها به دنبال بهینه‌سازی فرآیندها از طریق ارزیابی و بهبود عملکرد خود و زیرمجموعه‌های وابسته به خود می‌باشند.

فرآیند تبدیل داده‌های خام به اطلاعات تجاری و مدیریتی.

چرخه حیات سیستم‌های هوش تجاری:

تحلیل،

طراحی،

توسعه،

اجرا،

ارزیابی

تحول در صنعت

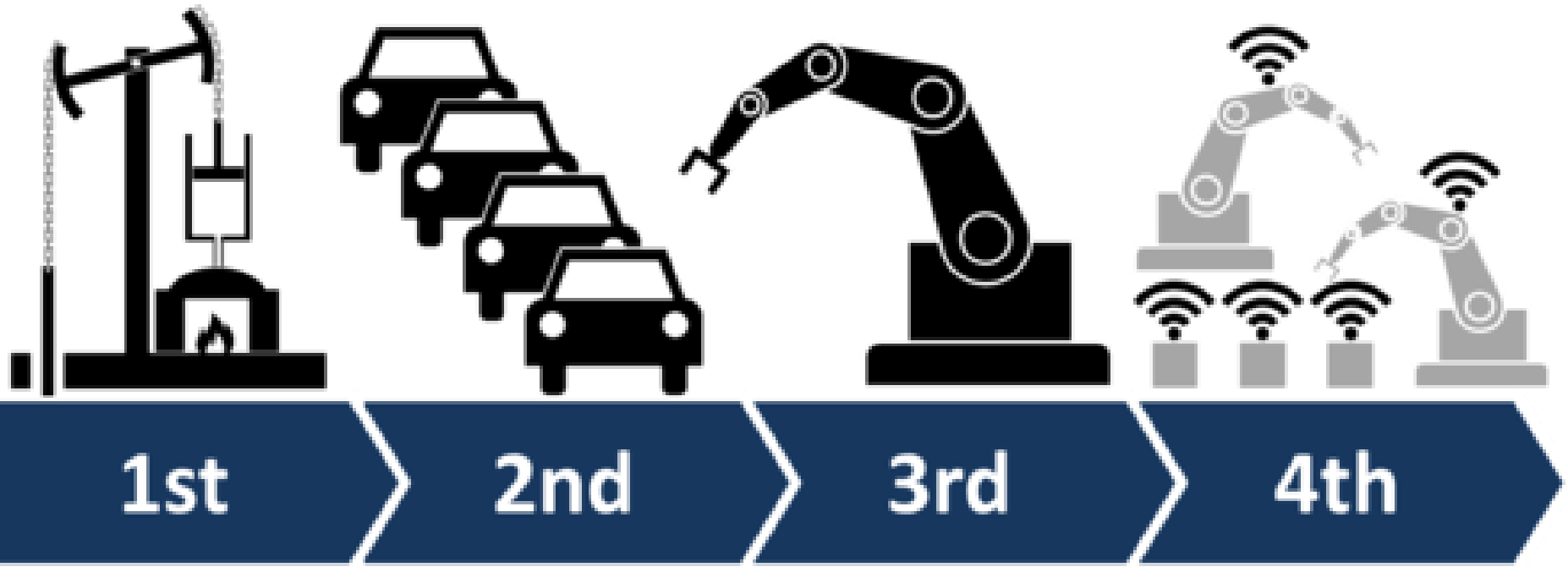

مکانیزه کردن، قدرت آب، قدرت بخار	خط مونتاژ تولید انبوده ، الکتریسیته	رایانه و خودکارسازی	نظام های فیزیکی سایبری

بیت کوین چیست؟

بیت کوین یک شکل جدید از پول یا ارز است با یک تفاوت بزرگ با سایر پول‌ها، این که هیچ کس آن را کنترل نمی‌کند.

درحالیکه پول‌های معمولی به وسیله بانک‌های مرکزی ایجاد می‌شوند و بانک‌ها و شبکه پرداخت آن را به دقت کنترل می‌کنند.

بیت کوین یک نوع ارز دیجیتال است که به صورت مجازی ساخته و نگهداری می‌شود. چاپ نمی‌شود و به وسیله نرم‌افزاهای رایانه‌ای تولید می‌شود.

این ارز دیجیتال اولین نمونه، از ارزهایی است که با نام «ارزهای رمز پایه» شناخته می‌شوند.

بیت کوین

یک برنامه‌نویس رایانه‌ای به نام «ساتوشی ناکاموتو» درسال ۲۰۰۸ ایده تولید آن را با هدف تسهیل تراکنش های آنلاین مطرح کرد. ایده اصلی او تولید پول، با ویژگی های زیر بود:

- ✓ مستقل از هر نوع مرکز دولتی
- ✓قابل انتقال به صورت مجازی
- ✓با سرعت انتقال بالا
- ✓با هزینه انتقال خیلی کم

روی یک پایگاه داده غیرمتمرکز به اسم « بلاک چین» فعالیت می کند.

بلاک چین

به زبان ساده، در جهان امروز بیش از ۸۰ درصد امور روزمره ما به شرکت ها و سازمان های واسطه وابسته است.

وقتی شما در بانکی حساب باز می کنید یا وارد ایمیل شخصی خود می شوید، در حقیقت از سازمان های واسطه کمک گرفته اید.

شرکت ها و سازمان های واسطه برتمام اطلاعات شما کنترل دارند. مثلا وقتی به دوست خودتان در ایستاگرام پیام می فرستید ، این پیام را ابتدا برای پایگاه های داده اینستاگرام ارسال می کنیدوپایگاه داده اینستاگرام آن رابرای دوست شما می فرستد.

بلاک چین چیست ؟

در پایگاه های داده بلاک چین، داده ها بین میلیون ها رایانه توزیع شده اند و هیچ کس قادر به کنترل داده ها نیست و اگر شخصی بخواهد بلاک چین را هک کند باید بیش از ۵۱ درصد از رایانه های شبکه را که با رمزنگاری پیشرفته حفاظت شده اند را هک کند که تقریبا غیرممکن است.

مثلا اگر توییتر روی بلاک چین اجرا شود هیچکس به جز شما نمی تواند توییت های خودتان را پاک کند، حتی مدیران توییتر.

بلاک چین برای بسیاری از صنایع و مشاغل قابل استفاده است مانند رای گیری، پرداخت، سیستم های اداری، ذخیره قرارداد ها و ...

خرید با بیت کوین

امروزه فروشگاه ها و شرکت های بزرگ جهان قابلیت خرید با بیت کوین را فراهم کرده اند و یا در شرف پذیرش آن هستند.

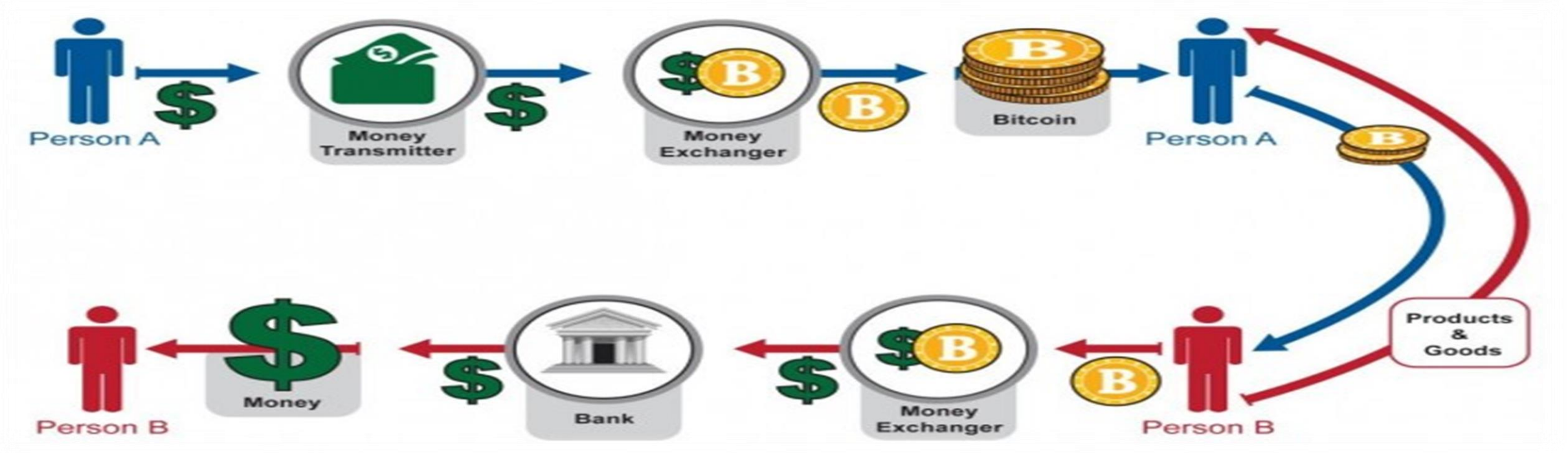

مکانیسم عملکرد «بیت کوین» به زبان ساده

نرم افزار بیت کوین را بر روی موبایل یا کامپیوتر دانلود کنید.

۱

نرم افزار، یک آدرس منحصر به فرد تولید می کند.

۲

۳

مردم می توانند از طریق این آدرس به شما پرداخت کنند.

4EAuJ90Myrx6Vh5ogB121sifJ37G

۴

شما بیت کوین ها را از طریق پول آفلاین خریداری می‌کنید و به کیف پول دیجیتال اضافه می شود.

۵

شبکه بیت کوین معاملات را تایید می کند.

۶

شما می توانید از بیت کوین برای معاملات استفاده کنید.

پیشرفت= توسعه بومی شده

انسان تعریف شده خداجو

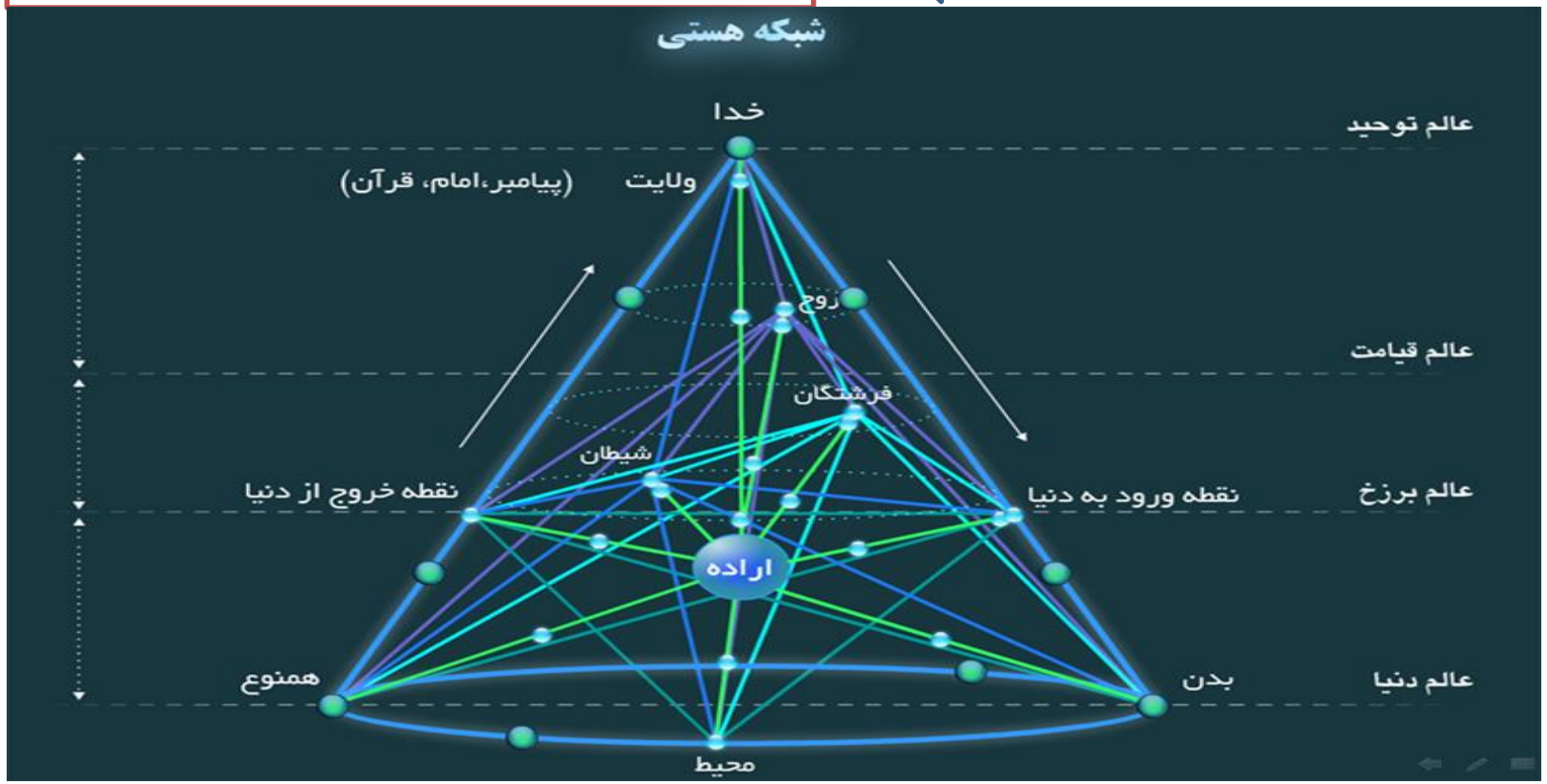

۱. حقیقت طلبی و علم دوستی
۲. منفعت طلبی
۳. قدرت طلبی
۴. عشق ورزی
۵. لذت و رفاه دوستی
۶. میل به جاودانگی
۷. زیبایی دوستی
۸. آزادی دوستی
۹. میل به فضائل اخلاقی
۱۰. میل به پرستش

نقل قولی از ایکس

روزی سوار تاکسی شده بودم و به دفتر رادیو برای مصاحبه می‌رفتم. وقتی به آن جا رسیدم به راننده گفتم: **آقا لطفاً ساعتی‌صبر کنید تا من برگردم.**

راننده گفت: نه آقا ! من می خواهم سریعاً به خانه بروم تا سخنرانی ایکس را از رادیو گوش بدم!! از علاقه‌ی این فرد به خودم خوشحال و ذوق زده شدم و یک اسکناس بزرگ به او دادم.

راننده با دیدن اسکناس گفت :گور بابای ایکس ! اگر بخواهید، تا فردا هم این‌جا منتظر می‌مانم!!!

پول حتی علایق و احساسات انسانها را هم عوض می کند!

شیمیایی

متافیزیکی

الکتریکی

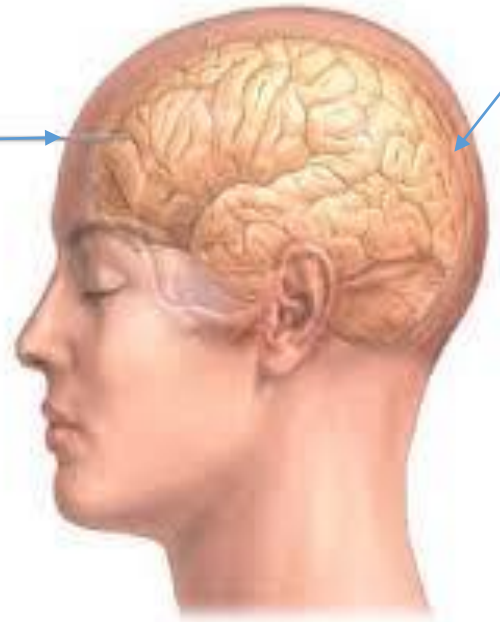

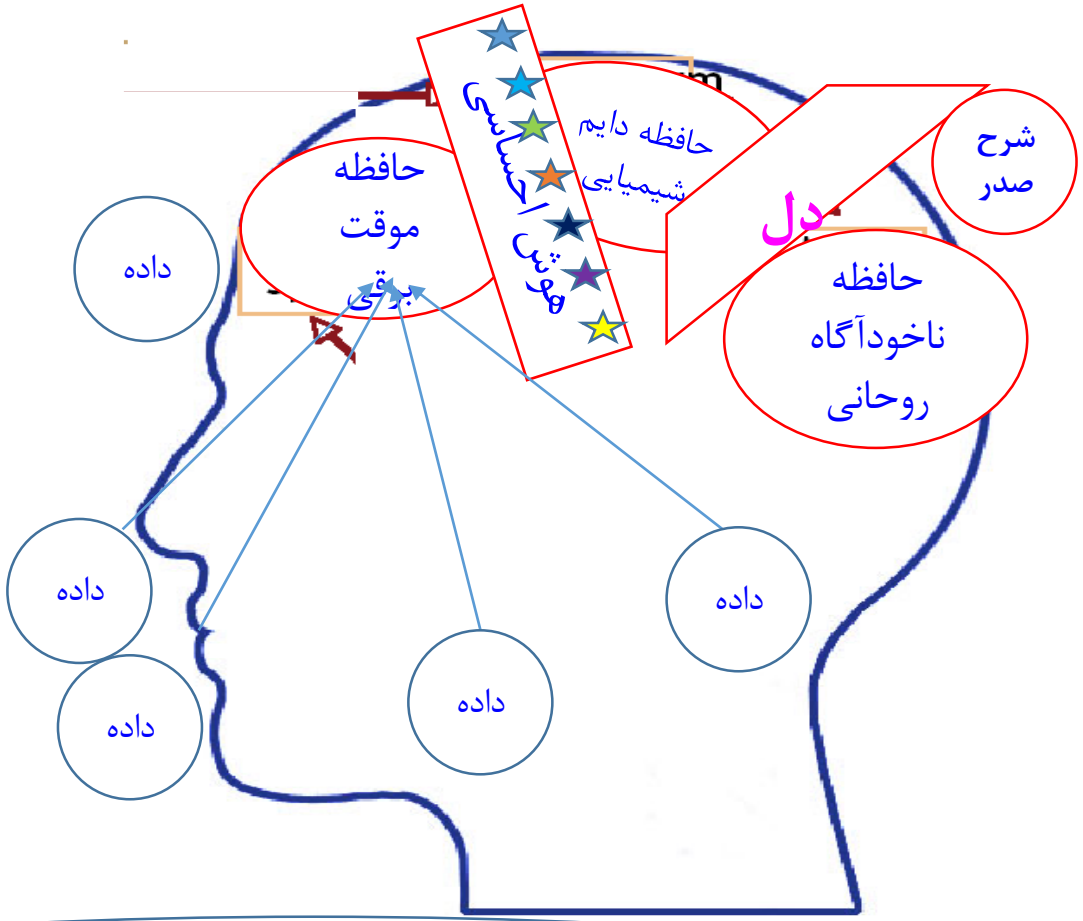

نظام
عصبی

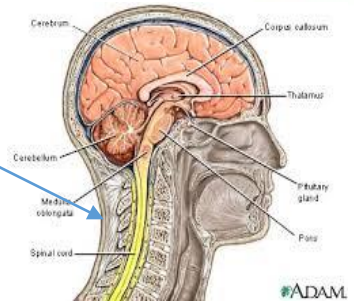

بخش های مختلف حافظه و ذهن

روند رشد دانش

تاثیر فناوری‌ها در روند رشد دانش

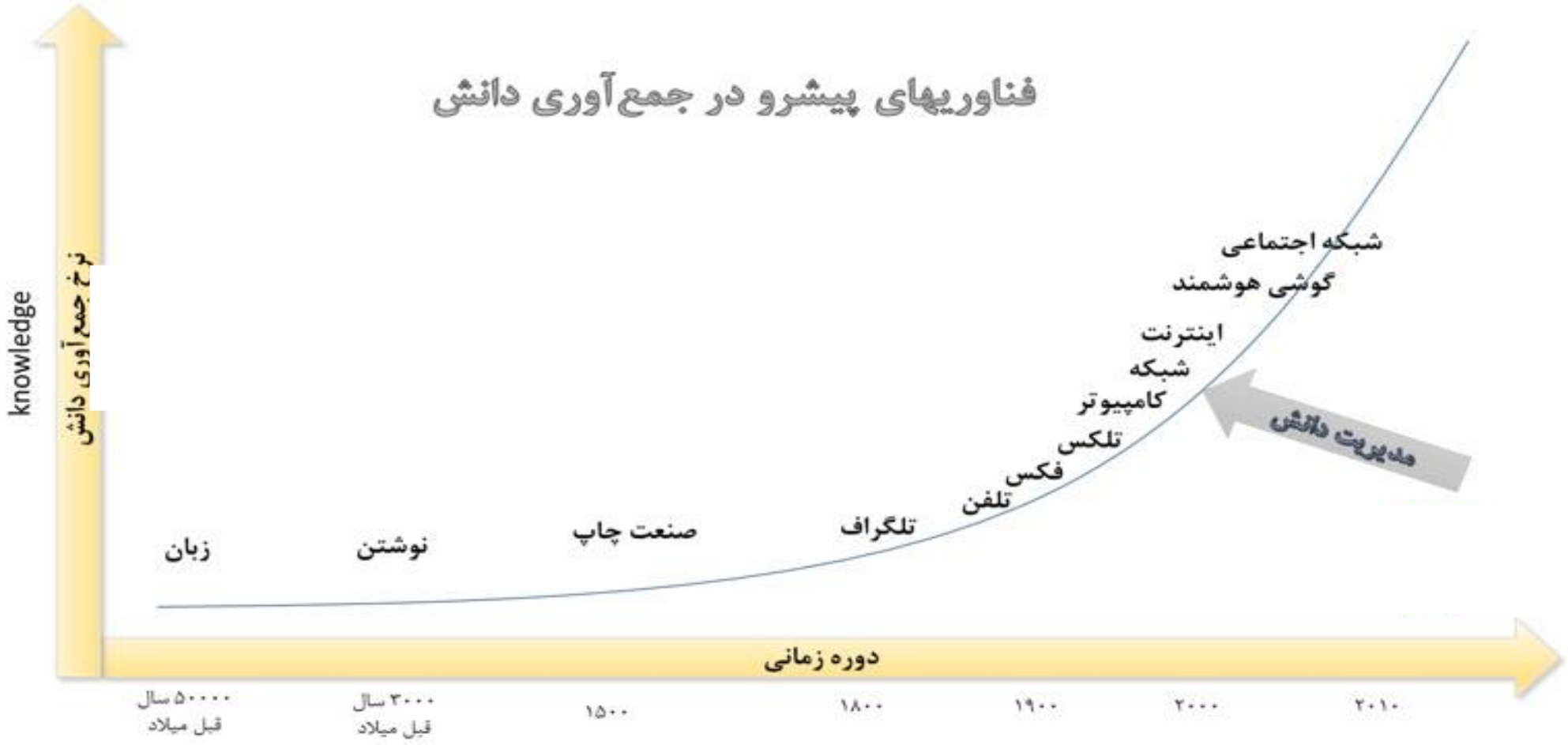

در تغییر زاویه نگاه از چارچوب های ذهنی موجود فراتر رفته و به مسئله از منظری نو نگاه می شود

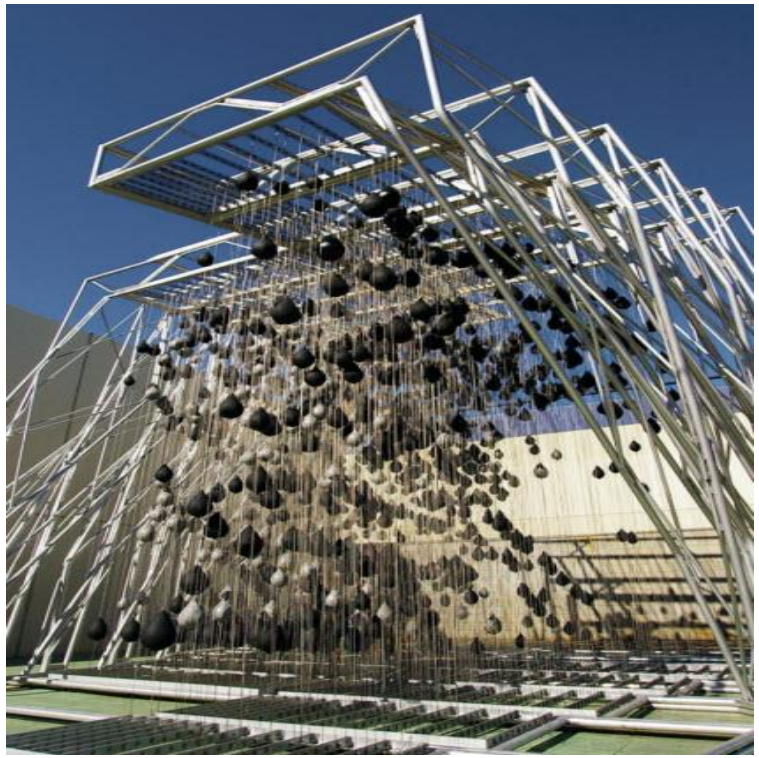

اقتصاد دیجیتالی سراسر زندگی را در بر می گیرد

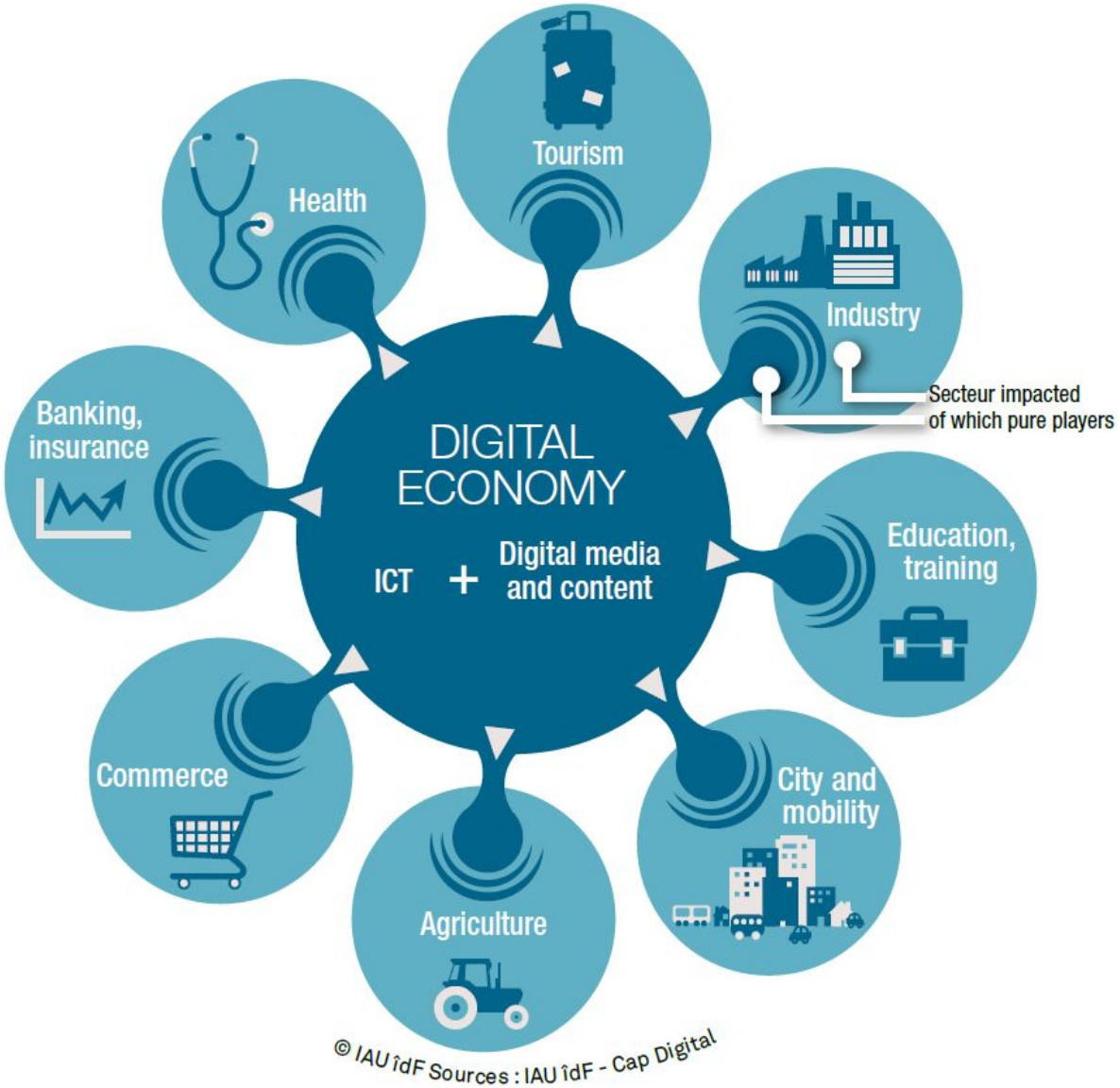

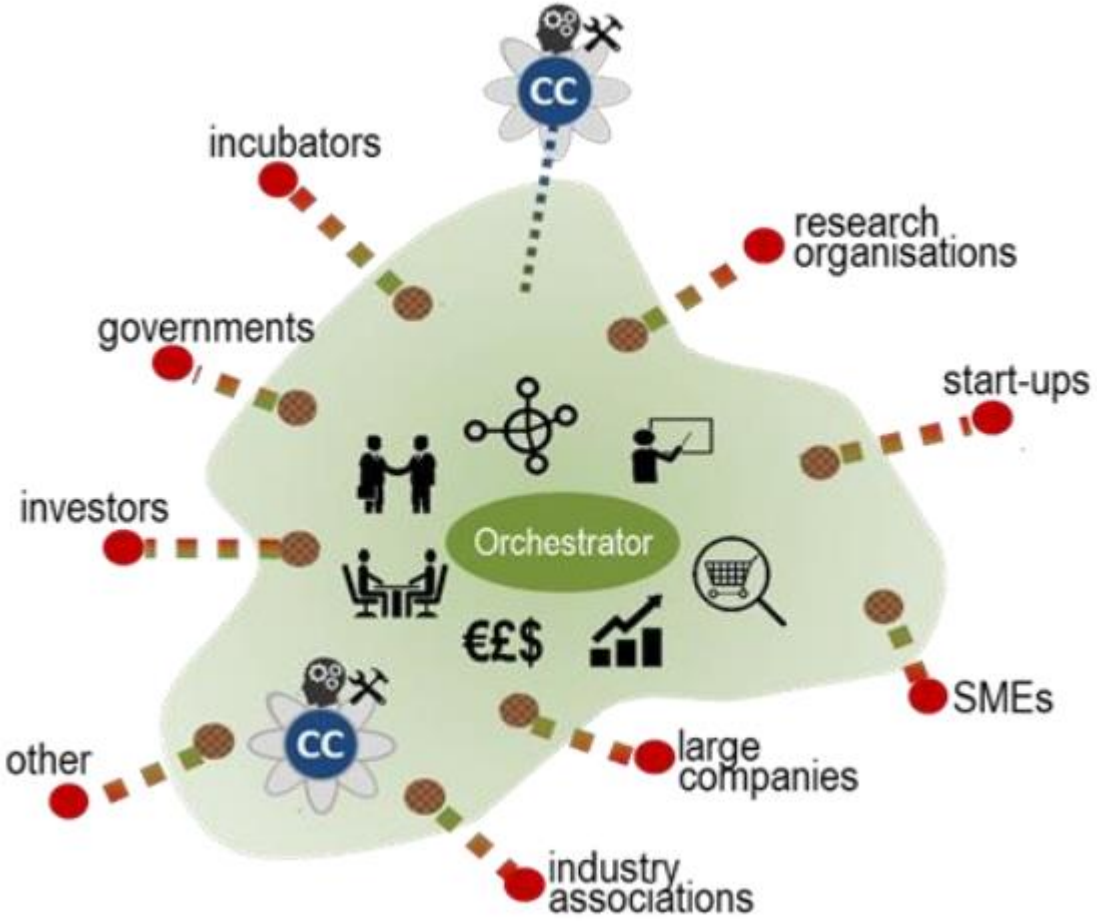

پارادایم اقتصاد دیجیتالی

با رشد روزافزون اینترنت در سطح جهان و هم‌چنین توسعه‌ی آن در کشورهای آسیایی، کسب و کارهای مبتنی بر ICT و ITS نیز پا گرفته و با سرعت سرسام‌آوری در حال رشد و تغییر هستند.

به عنوان نمونه می‌توان به اکوسیستم استارتاپی شکل گرفته در سال‌های اخیر اشاره کرد.بیشتر کسب و کارهای نوپای در پایه‌ی این نوع کسب و کار از نوع الکترونیکی هستند و توانسته‌اند فضای دانشگاه‌ها را پویاتر کنند.

نکته‌ی مهم این است که با فراهم آمدن بستر اینترنت و شکل‌گیری این نوع از کسب و کارها،کشورهای کمتر توسعه‌یافته‌ی آسیا و اقیانوسیه نیز می‌توانند وارد این محیط شده و خودی نشان بدهند.

به این فضای شهری با عمق نگاه کنید

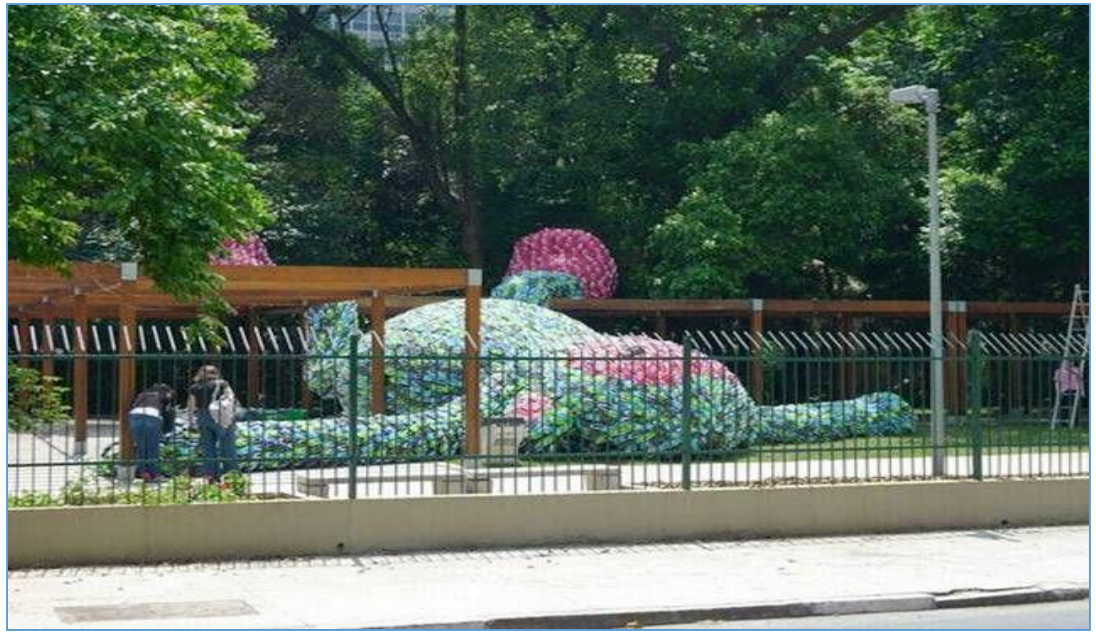

نمای نزدیک

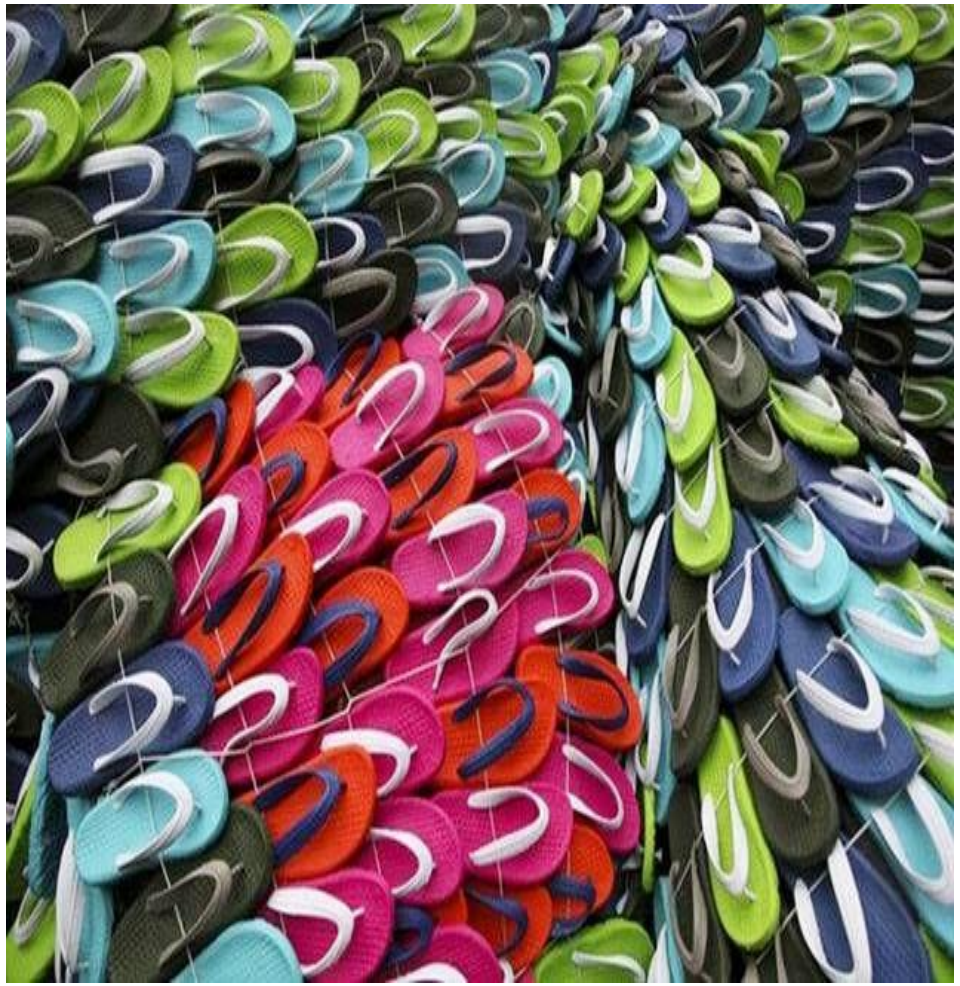

جایگاه هوش تجاری در ایران

امروزه در دنیای پیشرفته فناوری،بکارگیری هوش تجاری به عنوان ابزار تصمیم گیری آینده نگرانه امری مرسوم محسوب می شود واین درحالی است که در ایران هنوز BI به چشم ابزاری لوکس و مختص سازمان های بزرگ دیده می شود،BI هنوز نتوانسته به جایگاه واقعی خودش در ایران دست یابد،زیرا سازمان های ایرانی هنوز به قابلیت های BI اعتماد نکرده اند و مدیران هنوز برای اتخاذ تصمیم های مهم تجاری بر تجربه های مدیریتی اکتفا کرده اند.

هوش تجاری ایران

اگر از هوش تجاری استفاده شود

- از گمانه زنی در کار حذر می شود
- پاسخ های سریعتری برای سوالات کسب و کاری حاصل می شود
- درک بهتری از خواست های مشتری بدست می آید
- آموخته می شود که، چطور عملیات اجرایی را ساماندهی مطلوب داد
- کارآیی افزایش داده می شود
- می توان دریافت کسب و کار العان در چه وضعیتی است و چطوری پیش می رود

تغییر در نوع نگاه

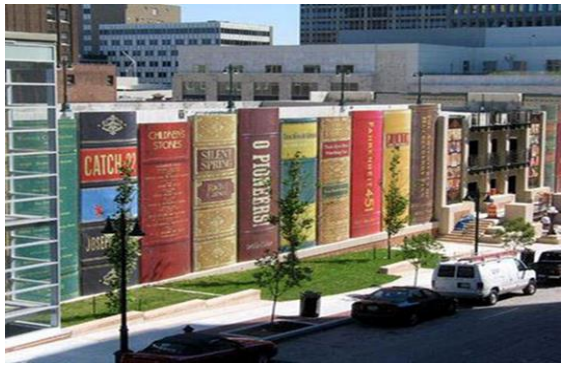

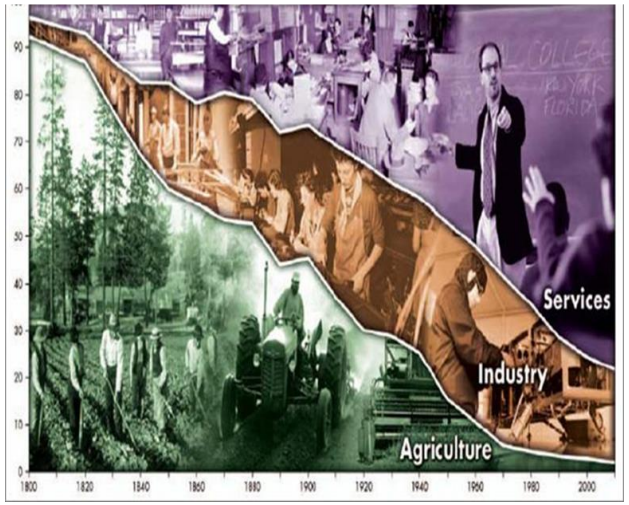

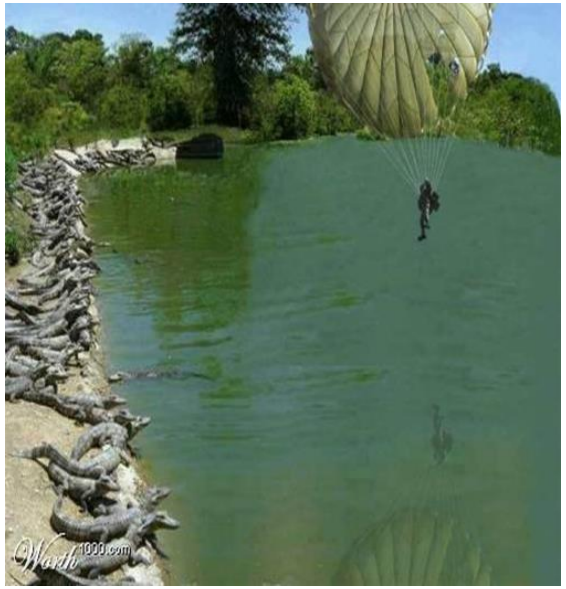

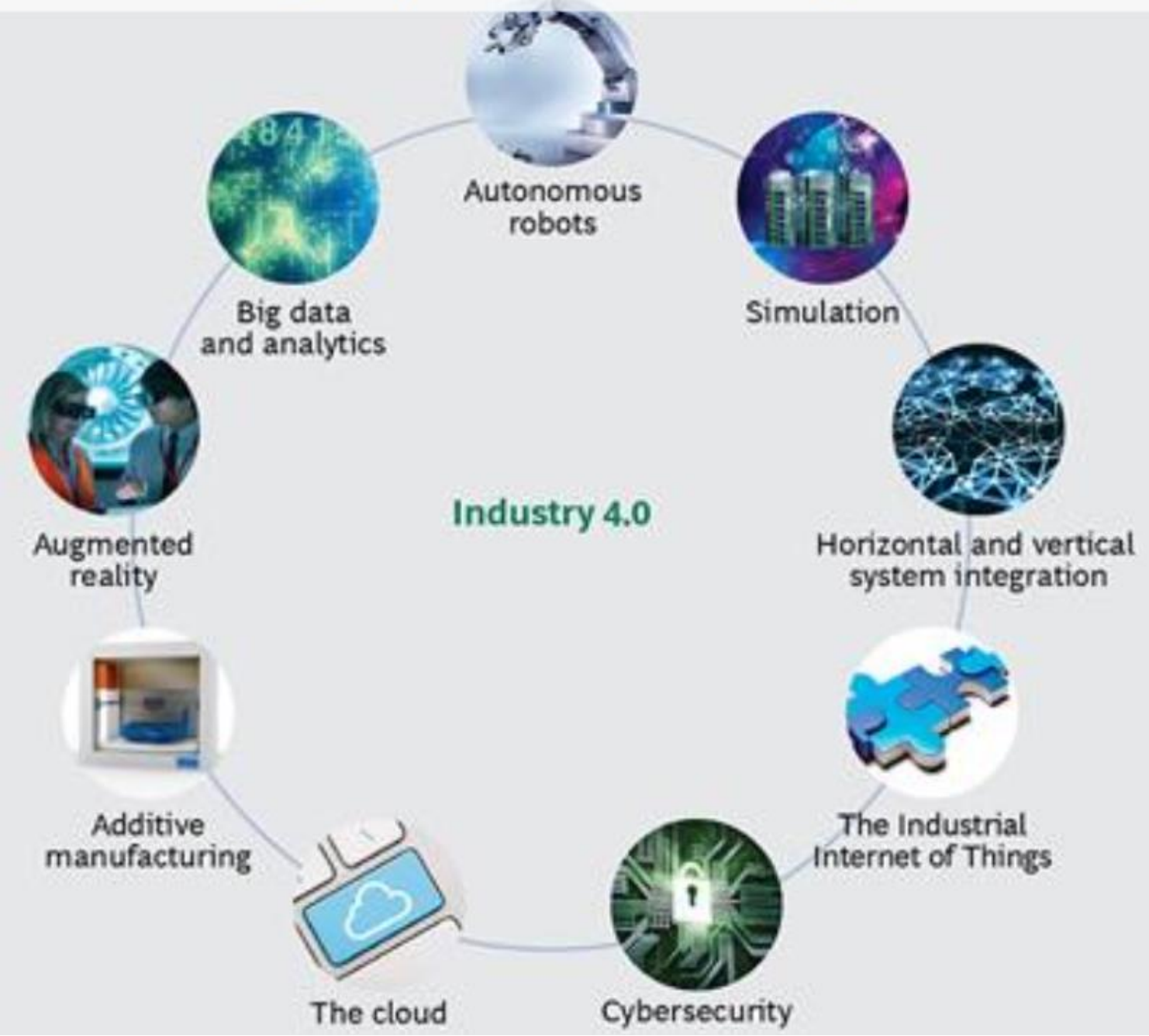

انقلاب صنعتی ۴,۰

هوش تجاری در فروشگاه تویوتا موتور آمریکا

این فروشگاه، توزیع کننده انواع اتومبیل سواری و باربری در ایالات متحده آمریکا است .

توسط شرکت خودروسازی تویوتا ایجاد شده و یکی از زیر مجموعه های آن است.

اتومبیل ها را ازکارخانه تویوتا موتور ژاپن و سایر نقاط خریداری می کند.

پس از دریافت حق مالکیت،آنها را به بنگاه های ماشین و نمایندگی های تویوتا موتور در سراسر آمریکا می فروشد.

محرک استفاده از هوش تجاری

متوسط حمل و نقل هراتومبیل ۸ دلار بود.

زمان مورد نیاز برای حمل و نقل ۹ الی ۱۰ روز .

هزینه مالی برای حمل هر اتومبیل، ۷۲ تا ۸۰ دلار .

حمل سالانه ۲ میلیون دستگاه از خودروها.

چیزی در حدود ۱۴۴ تا ۱۶۰ میلیون دلار در سال برای شرکت هزینه داشت، که در نوع خود رقم بسیار بالایی بود.

در اواخر دهه ۱۹۹۰ ، با مشکلات فزاینده ای در زنجیره تامین خود مواجه شد که هزینه ماشین ها را بالا نگه می داشت.

تهدید برای فروشگاه تویاتا

عدم تحویل به موقع ماشین به بنگاه داران و در نتیجه ایجاد نارضایتی درمشتریان، باعث شد تا آنها از شرکت های رقیب مانند هیوندا ... خرید کنند.

فروشگاه تویوتا موتور داده های مربوط به تامین کنندگان، خودروها، کارکنان و غیره در سال های گذشته را نگهداری کرده بود و در نتیجه پایگاه داده های شرکت مملو از داده بود.

امکان بهره برداری راهبردی داده ها به دلیل عدم توانایی به اشتراک گذاری بین بخش های درون سازمانی محدود بسیارکم و یا محدود و با سرعت کمی میسر بود.

تهدید برای فروشگاه تویاتا

گزارشات قابل استناد نسبت به خواست های مشتریان اغلب دیر ارائه می شدند.

در سیستم های گزارش دهی همپوشانی وجود داشت و در نتیجه اطلاعاتی را تولید می کرد که همواره صحیح نبودند.

مدیریت نمی توانست به موقع تصمیم گیری نماید.

برنامه ریزی معمولی و دستی و دیگر فرآیندهای مربوط به کسب و کار که بر پایه اطلاعات غلط انجام می گرفت، سبب بروز مشکلات بیشتر می شد.

یافتن راه حل برای برون رفت از وضع جاری

کارشناس ارشد هوش تجاری، کار خود را با شناسایی و تعیین دقیق مشکلات آغاز نمود.

تلاش برای شناسایی ریشه بروز مشکلات و دلایل ظهور آن آغاز گردید.

به وضوح مشخص شد که نیاز به انباره ای برای داده ها مطرح است.

انبار داده داده ای مرکزی ازداده های گذشته با این دو ممیزه:

۱. به گونه ای سازمان یافته باشد تا دستیابی به آن آسان و

۲. به کار گیری آن برای پشتیبانی از تصمیم راحت باشد.

تشخیص نیازمندی های بعدی

ابزارهای نرم افزاری مشخص برای این خواست ها لازم بودند:

۱. پردازش،
۲. کاویدن و
۳. دستکاری داده ها.

سیستمی به منظور فراهم آوردن داده های به موقع و صحیح استقرار یافت.

با بهره گیری از انبار داده طراحی شده، توسط اوراکل و پلتفرم هوش تجاری هایپریون، سیستم جدیدی ایجاد شد.

سیستم همچنین از داشبوردهای هایپریون برخوردار بود که به مدیران این اجازه را می داد تا به صورت گرافیکی، نقاط حساس کسب وکار نمایان شود.

تغییر در اثربخشی

استفاده از رنگ های متفاوت در نمایش وضعیت ها(مثلا قرمز برای خطر)، مدیران کسب و کار را قادر می ساخت تا به موقع از موقعیت سازمان خود مطلع شوند و با شناسایی سریع علل مشکلات، موقعیت را تحلیل کرده و بدین طریق با اثربخشی بیشتری به حل مشکلات بپردازند.

به دست آمدن نتایج درخور توجه از سیستم

در طی چند روز،سیستم به تویوتا کمک کرد تا دو پرداخت مشابه را که به ازای یک حمل و نقل ریلی انجام شده بود، شناسایی کند.

این مبلغ ۸۰۰۰۰۰ دلار بود.

روی هم رفته، تویوتای آمریکا در خلال چهار سال، ظرفیت اتومبیل های جابجایی را حدود ۴۰ درصد افزایش داد و این در حالی بود که هزینه های اساسی فقط سه درصد افزایش داشت.

به علاوه زمان حمل خودروها پنج درصد کاهش داشت. سیستم به تویوتا موتور کمک کرد تا از سال ۲۰۰۳ بالاترین حاشیه سود را در صنعت اتومبیل به دست آورد و در افزایش سهم بازار هم تاثیر بسزایی داشته باشد.

ثمرتلاشهای استفاده از هوش تجاری

به کار گیری هوش تجاری در فروشگاه تویوتا موتور آمریکا نه تنها بسیاری از مشکلات پیش رو این شرکت را برطرف نمود،

بلکه بازگشت سرمایه ۵۰۶ درصدی نیز برای این فروشگاه به ارمغان آورد.

به علاوه این که ظرفیت جابجایی اتومبیل ها ۴۰ درصد افزایش یافت و

زمان حمل آنها پنج درصد کاهش یافت.

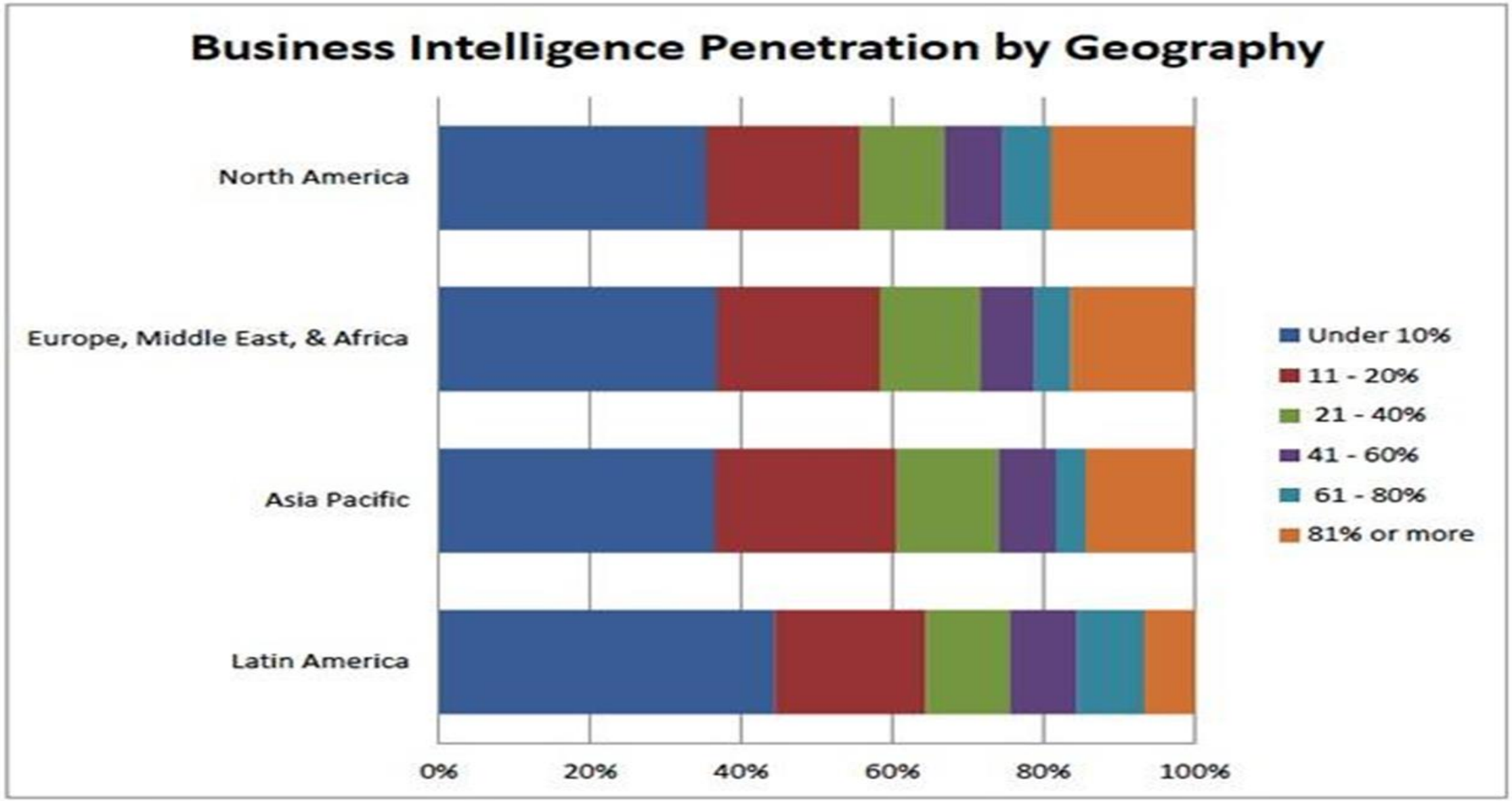
Business Intelligence Penetration by Geography
North America
Europe, Middle East, & Africa
Asia Pacific
Latin America
0%
20%
40%
60%
80%
100%
Under 10%
11 - 20%
21 - 40%
41 - 60%
61 - 80%
81% or more

مجموعه وسیعی از برنامه های کاربردی در هوش تجاری

- تحلیل های موردی و پرس و جو Query
- گزارش ساز
- پردازشگر تحلیلی آنلاین OLAP
- هوش تجاری موبایل
- هوش تجاری بلادرنگ
- هوش تجاری عملکردی
- هوش تجاری و سرویس های ابری
- هوش تجاری متن باز
- هوش تجاری اشتراکی و هوش منطقه ای می باشد.

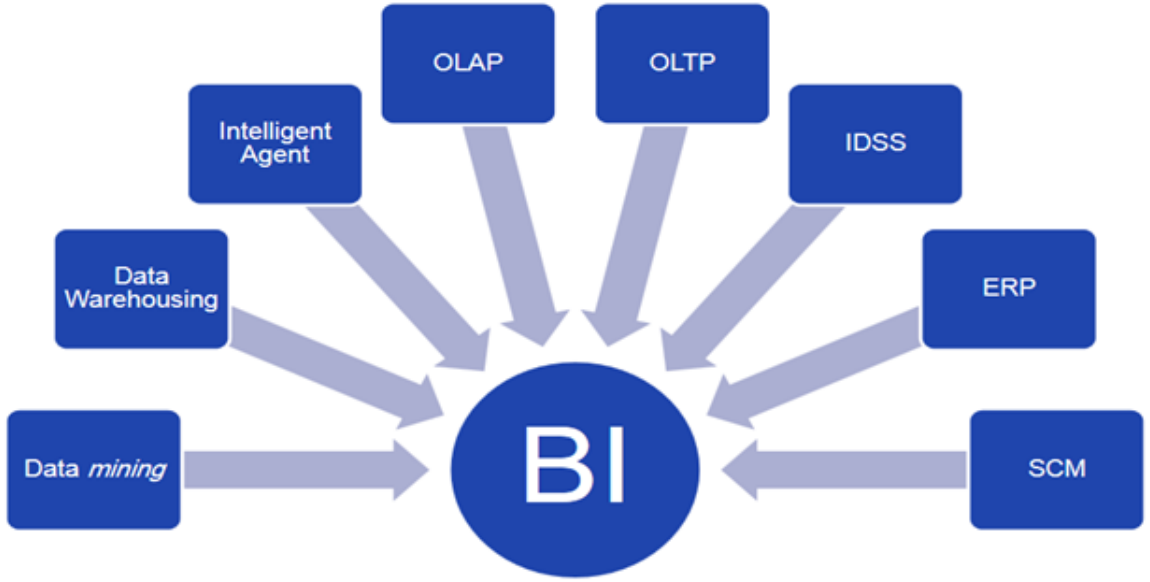

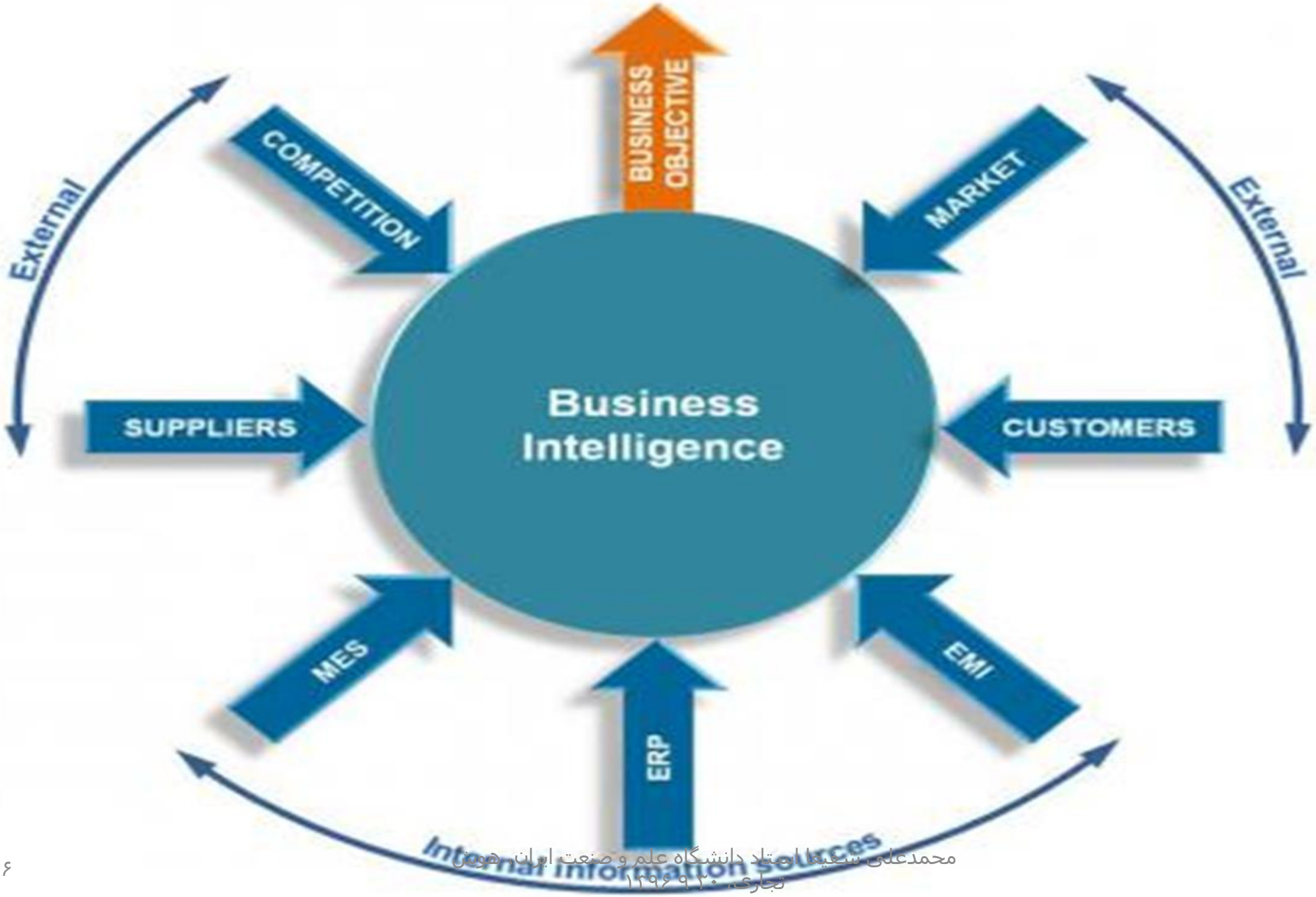
BUSINESS OBJECTIVE
COMPETITION
MARKET
External
External
SUPPLIERS
Business Intelligence
CUSTOMERS
MES
ERP
EMI
Internal information sources

تولید ناخالص داخلی اسمی کشورها در ۲۰۱۵

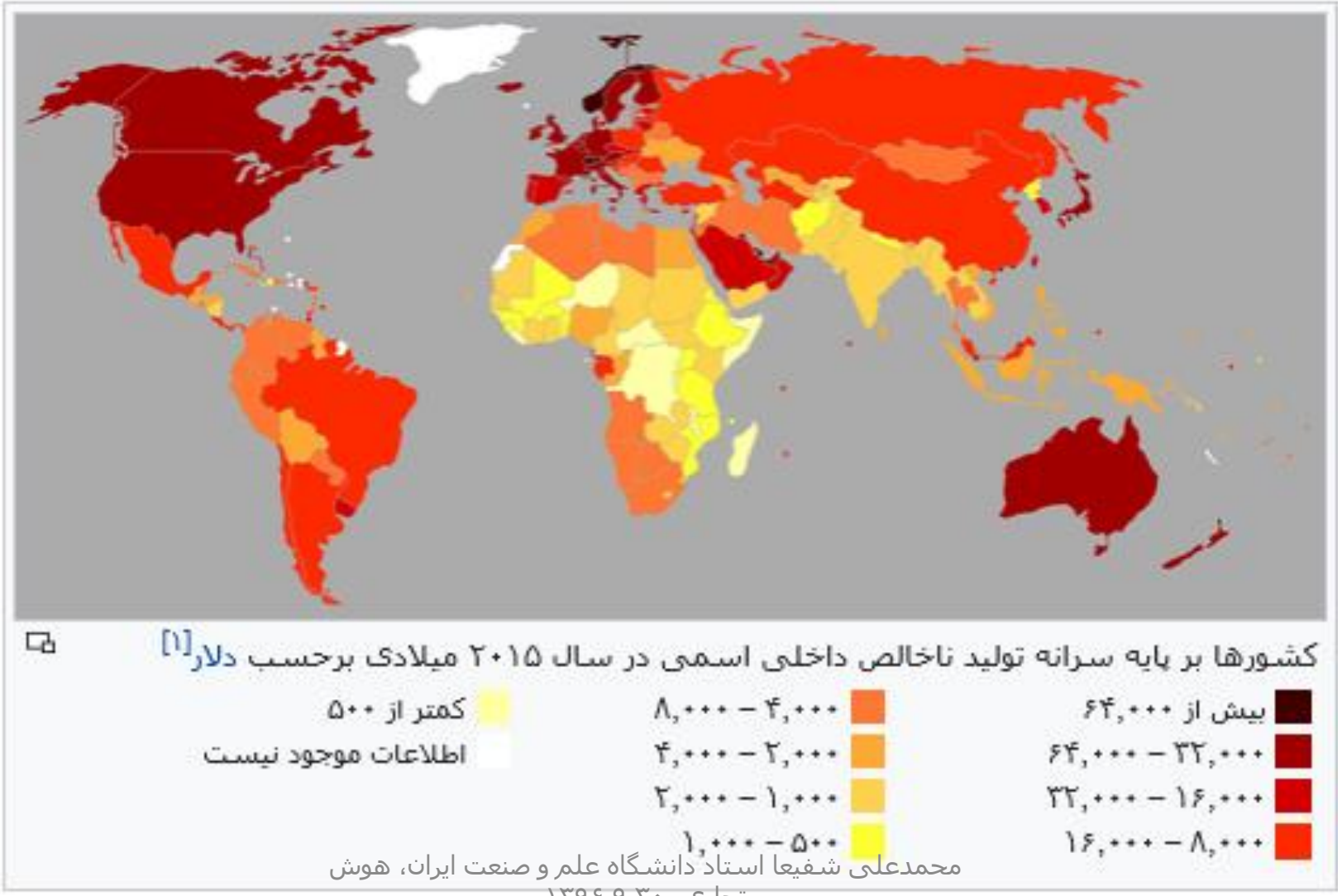

درآمد سرانه سالیانه کشورهای جهان

* ژاپن با درآمد سالیانه سرانه ۴۱،۸۵۰ دلار
* سنگاپور با درآمد سالیانه سرانه ۴۰،۰۷۰ دلار
* هنگ کنگ با درآمد سالیانه سرانه ۳۲،۷۸۰ دلار
* کره جنوبی با درآمد سالیانه سرانه ۱۹،۸۹۰ دلار
* مالزی با درآمد سالیانه سرانه ۷،۷۶۰ دلار
* ایران با درآمد سالیانه سرانه ۴،۵۲۰ دلار
* چین با درآمد سالیانه سرانه ۴،۲۷۰ دلار

درآمد سرانه سالیانه کشورهای جهان

* فیجی با درآمد سالیانه سرانه ۳۶۳۰ دلار
* اندونزی با درآمد سالیانه سرانه ۲۵۰۰ دلار
* سری لانکا با درآمد سالیانه سرانه ۲۲۴۰ دلار
* فیلیپین با درآمد سالیانه سرانه ۲۰۶۰ دلار
* هند با درآمد سالیانه سرانه ۱۳۳۰ دلار
* پاکستان با درآمد سالیانه سرانه ۱۰۵۰ دلار
* بنگلادش با درآمد سالیانه سرانه ۷۰۰ دلار

نمونه
مسایل
جاری

روندی که فناوری جدید سبب جدایی می شود

تاثیرات خاص در مراودات در خانواده ها در اثرفناوری

جدایی از دیگران

برای حل مسایل, به شایستگی ها
باید توجه کرد

هوش چگونه جریان می یابد

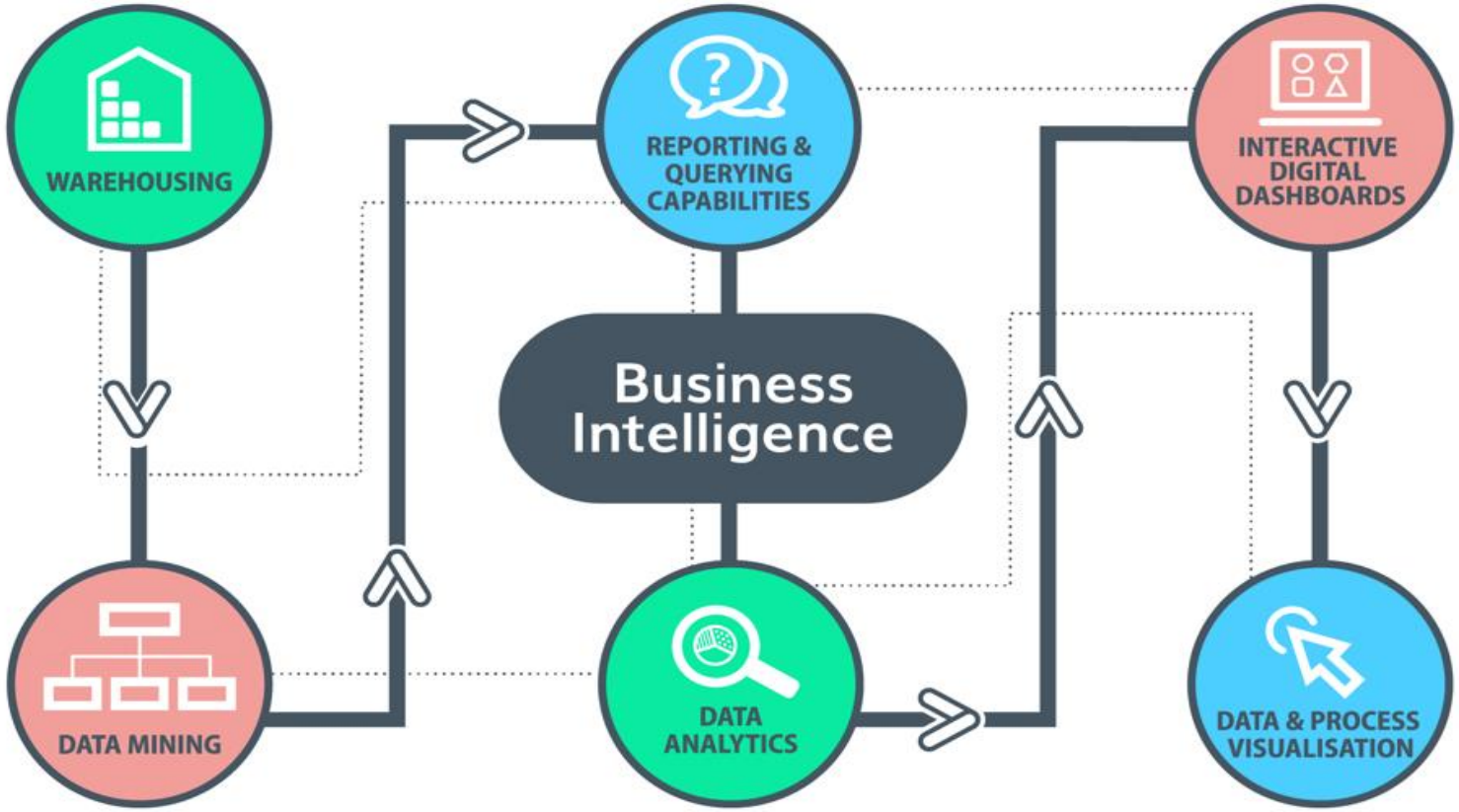

رشد با هوش تجاری

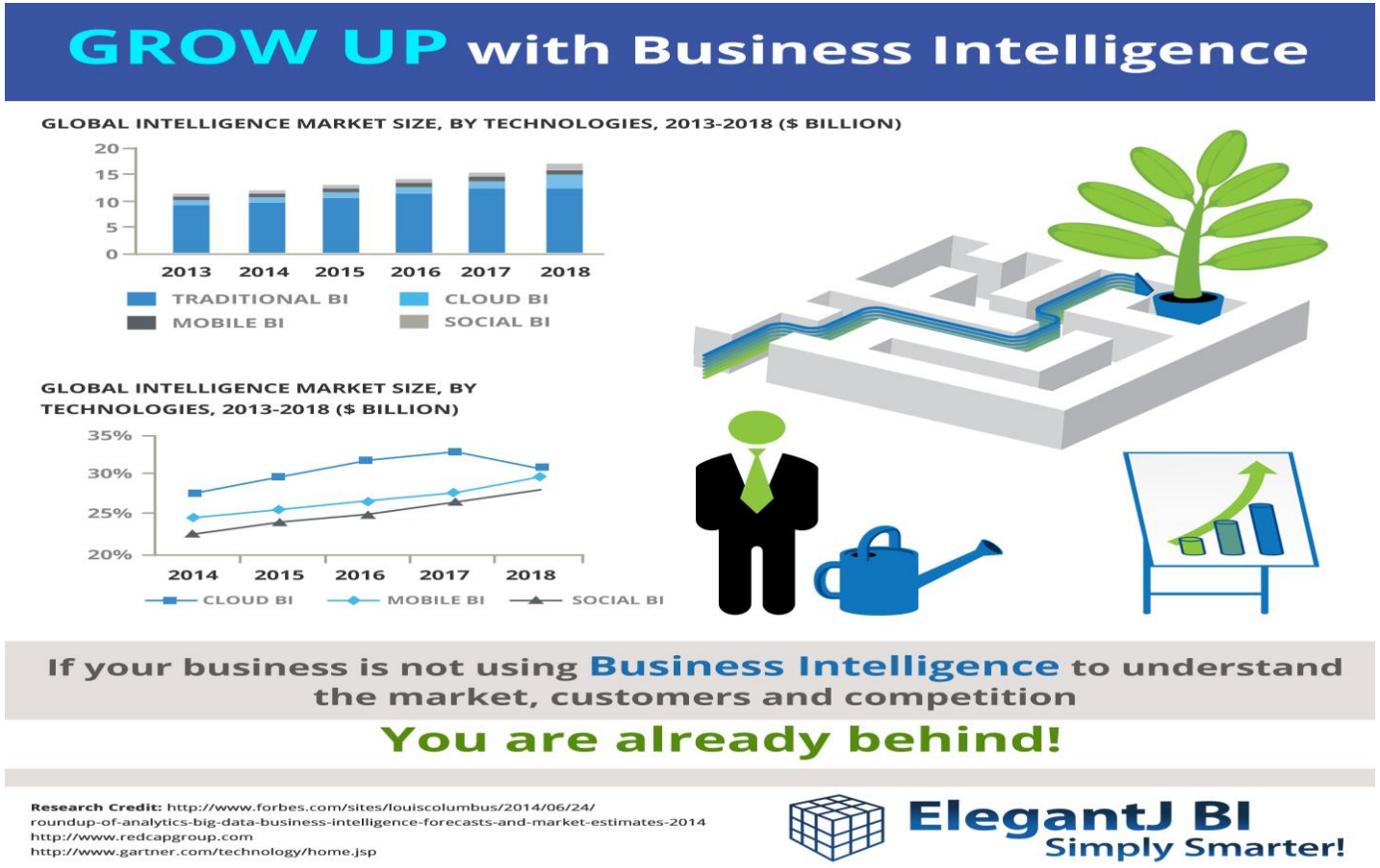

رشد بیشتر ضد ارزش ها نسبت به ارزشها

خیر و شر
ایمان و کفر
تصدیق حق و انکار حق
امیدواری و نومیدی
دادگری و ستم
خشنودی و قهر و خشم
سپاسگزاری و ناسپاسی
چشم داشت رحمت خدا و یأس از رحمتش

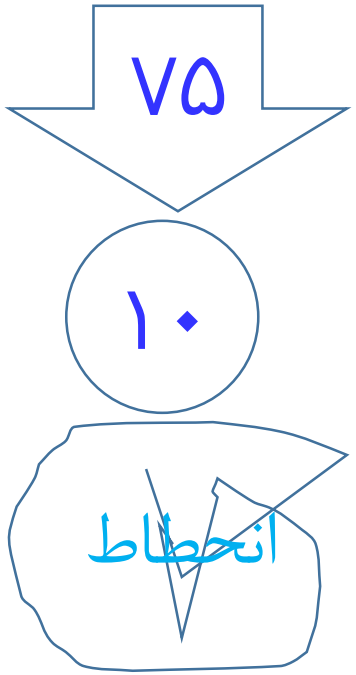

سلامت و مبتلا بودن؛ دوستی و تنفر و انزجار؛ راستگوئی و دروغگوئی؛ حق و درستی و باطل و نادرستی؛ امانت و خیانت؛ پاکدلی و ناپاکدلی؛ چالاکی و سستی؛ نشاط و زیرکی و کودنی؛ شناسائی و ناشناسائی؛ مدارا و رازداری و راز فاش کردن؛ یک روئی و دغلی؛ پرده‌پوشی و فاش کردن؛ مهربانی و کینه‌توزی

رشد بیشتر ضد ارزش ها نسبت به ارزشها

فهم و نادانی
شعور و حماقت
توکل و عدم اعتماد بخدا
نرم دلی و سخت دلی
پاکدامنی و رسوائی
پارسائی و دنیاپرستی
خوشرفتاری و بدرفتاری
پروا داشتن و گستاخی

آرامی و شتابزدگی؛ خردمندی و بیخردی؛ خاموشی و پرگوئی؛ رام بودن وگردنکشی؛ تسلیم حق شدن و تردید کردن؛ شکیبائی و بیتابی؛ چشم‌پوشی و انتقام‌جوئی؛ بی‌نیازی و نیازمندی؛ بیاد داشتن و بی‌خبر بودن؛ در خاطر نگه‌داشتن و فراموشی؛ مهرورزی و دوری و کناره‌گیری؛ قناعت و حرص و آز؛ تشریک مساعی و دریغ و خودداری؛ دوستی و دشمنی؛ پیمان داری و پیمان‌شکنی؛ فرمانبری و نافرمانی؛ سرفرودی و بلندی جستن؛ تواضع وکبر

نمازگزاردن و تباه کردن نماز؛ روزه گرفتن و روزه خوردن؛ جهاد کردن و فرار از جهاد؛ حج گزاردن و پیمان حج شکستن، سخن نگهداری و سخن چینی؛ نیکی بپدر و مادر و نافرمانی پدر و مادر؛ با حقیقت بودن و ریاکاری؛ نیکی و شایستگی و زشتی و ناشایستگی؛ خودپوشی و خود آرائی؛ تقیه و بی‌پروائی؛ انصاف و جانبداری باطل؛ خودآرائی برای شوهر و زنادادن؛ نظافت و پاکیزگی و پلیدی؛ حیا و آزرم و بی‌حیائی؛ میانه روی و تجاوز از حد؛ آسودگی و خود را برنج انداختن؛ آسان‌گیری و سخت‌گیری؛ برکت داشتن و بی‌برکتی؛ تندرستی و گرفتاری؛ اعتدال و افزون‌طلبی؛ موافقت با حق و پیروی از هوس؛ سنگینی و متانت و سبکی و جلفی؛ سعادت و شقاوت؛ توبه و اصرار بر گناه؛ طلب آمرزش و بیهوده طمع بستن؛ دقت و مراقبت و سهل انگاری؛ دعا کردن و سرباز زدن؛ خرمی و شادابی و سستی و کسالت؛ خوشدلی و اندوهگینی؛ مأنوس شدن و کناره گرفتن؛ سخاوت و بخیل بودن.